

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes Didàctiques

La màquina infernal

Elaborades per Josep A. Fluixà

LA MÀQUINA INFERNAL

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Joan Pla.*

Il·lustracions: *Anna Miralles.*

Edicions Bromera / Alzira, 1990

Collecció: EL MICALET GALÀCTIC, núm. 4

Format: 20'5x13 cm., 96 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: en principi, el llibre es pot recomanar a partir de 10 anys, encara que també podria ser llegit per xiquets de 9. Pel seu caràcter realista és adequat, sobretot, per a ser llegit entre els 10 i els 14 anys, ja que en aqueixes edats el lector es pot sentir identificat amb els protagonistes i amb l'aventura.

RESUM ARGUMENTAL

Òscar, el xiquet que ens conta la història, és un alumne de seté, estudiós i amb fama d'inventor, però que, com a jugador de futbol, és un autèntic desastre. A l'escola se celebren les semifinals entre els equips de vuité i seté. Bernat cau malalt i Òscar no té més remei que jugar.

Els ànims entre tots dos equips estan bastant exaltats i Òscar, finalment, aconsegueix, de pura xamba, marcar el gol de la victòria. Els de vuité, encapçalats pel Tomàs, volen venjar-se i apallissen uns quants alumnes de seté.

Durant la classe de Pràctiques de Laboratori, Òscar ensenya el seu invent, una mena de motor vibratori que aïixa les mosques, però que, segons sembla, també posa neguitoses les persones. Aquest aparell infernal desapareix. Un dilluns, en tornar a classe, corre la notícia que han entrat a robar al col·legi.

Òscar i els seus amics intenten recuperar l'aparell i en un principi sospiten d'alguns alumnes de vuité, però, com molt bé diu Ramon, ells se n'anaven de viatge de fi de curs i no és lògic robar-se els seus diners, perquè no sols havien furtat l'espantamosques sinó que també faltaven dèsset mil pessetes i nombrosos objectes del laboratori.

Gràcies al Bala aconsegueixen saber qui són els lladres: la colla del Nenatxo. Però els falten les proves. Elaboren un pla i Òscar, Bernat, Raquel, Lluís, el Balaguer i el Torres esbrinen que han venut les coses robades a un vell antiquari. Recuperen, així, tot el que havien furtat de l'escola i els de vuité els ho agraeixen pels diners, sobretot el Tomàs. Però l'espantamosques no l'havien furtat els de la colla del Nenatxo.

Els de seté guanyen la final de futbol front als de sisé i el curs s'acaba. Òscar, amb els seus pares i la seua germana, se'n va a estiuejar a Benidorm. La Raquel i el Lluís també hi estiuegen. Apareixeran en acció Jordà i Cèsar, amics de l'estiu.

Un dia Roser, la germana d'Òscar, puja tota alterada de la platja. Altres persones també s'han posat nervioses. Òscar es recorda del seu invent i parla amb els seus amics. Es posen a buscar per la platja i Lluís creu veure el Mateu, un company del col·legi que estiueja a la Vila Joiosa, però aquest s'amaga i comença així una persecució que durarà uns quants dies.

Com no el tornen a veure, decideixen anar a la Vila Joiosa per buscar el Mateu. Tomàs, el xicot de vuité, els ajuda. La Raquel desapareixerà segrestada pel Mateu i un amic d'ell. A la fi, com és natural, Òscar i els amics alliberaran la Raquel i recuperaran l'espantamosques.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

La història d'aquest llibre aconsegueix, sense cap dubte, entretenir els seus lectors i, pel seu realisme, s'identifiquen amb els personatges. Narrada en primera persona, el seu estil és àgil i directe.

Pel seu tema, aquesta obra fomentarà la curiositat natural dels infants i desenvoluparà la seua capacitat de raonament.

Ajudarà també, entre altres coses, a:

—Valorar la importància de l'amistat i la companyia en la resolució dels problemes.

—Exercir les facultats de concentració i d'observació.

—Jutjar i analitzar fets de la vida real com, per exemple, els robatoris a les escoles o els perills de les màquines escurabutxaques.

L'AUTOR

Joan Pla va nèixer, el 1942, a Artana, als peus de la Serra d'Espadà. És professor d'EGB i actualment viu a Borriana. Com a escriptor es donà a conèixer l'any 1980 quan, amb la narració *No fiqueu llores sobre el meu nom*, guanyà el Premi de narrativa curta Malva-rosa. El 1981 quedà finalista del Premi Jaume Roig de València amb la novella *Mor una vida, es trenca un amor* i el mateix any publicà en *El Conte del Diumenge* el relat *Marise Allò-que-és*.

Però Joan Pla és, sobretot, un autor conegut pel públic juvenil gràcies a obres com *La màquina infernal* (1985), publicada ara en EL MICALET GALÀCTIC, *L'ordinador màgic* (1986), *L'òmicron* (1988) i *El misteriós punyal del pirata* (1989), publicada en la nostra editorial.

LA ILLUSTRADORA

Anna Miralles és una de les il·lustradores valencianes més professionals. El seu camp d'actuació és, preferent-

ment, la il·lustració de llibres i, fonamentalment, el còmic, que ha dibuixat per a editorials espanyoles i franceses. És l'autora de les il·lustracions dels llibres *La secta del Graal* i *El màgic d'Oz*, publicats per Edicions Bromera.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La lectura ha de ser una tasca lúdica, atractiva i interessant i no una excusa per a treballar altres tipus de matèries i objectius. És en aquest sentit que no s'ha d'abusar dels treballs complementaris obligats.

La nostra col·lecció, en atenció a aquest principi, s'ha decidit per no incloure en els seus llibres cap proposta de treball. La possible utilització pedagògica d'un llibre, encara que és important, ha de quedar sempre com un aspecte secundari que dependrà d'aquells mestres que el·ligesquen el present llibre com una activitat d'aula complementària de les altres més estrictament docents.

Les activitats a realitzar, per altra part, no haurien de ser pesades ni avorrides. Poden ser, i han de ser, divertides i estimulants.

Les nostres propostes de treball s'han confeccionat tenint en compte els objectius bàsics de l'àrea de llenguatge en els nivells corresponents a les edats de 10 i 11 anys. Però seria convenient que les seleccionàreu d'acord amb els interessos dels vostres alumnes. Probablement seria excessiu pretendre realitzar-les totes.

La pràctica i l'adquisició de les diverses tècniques de treball, segons els nivells, ha de ser sempre un dels objectius principals de tot ensenyant. Més important, fins i tot, que els continguts. Per això, les nostres propostes didàctiques pretenen que l'alumne les utilitzi.

El subratllat: Heu de recomanar als vostres alumnes que s'acostumen a subratllar les paraules i expressions de significat desconegut. Però no heu d'obligar a buscar en

el diccionari totes aquestes paraules: això els podria espantar i evitarien subratllar-ne. Us poden preguntar el significat a vosaltres mateixos.

La confecció de fitxes: A les propostes de treball hi ha un model. És convenient que els alumnes s'acostumen a fer-se les seues fitxes de lectura. Amb totes les que elaboren podeu organitzar un fitxer de classe molt vàlid per a orientar la lectura dels alumnes.

El resum, la recerca i l'organització de documentació escrita, la narració i descripció escrita i la redacció, entre altres, són tècniques de treball que ja són contemplades en els exercicis de les propostes dirigides als alumnes.

L'entrevista: És imprescindible orientar prèviament els alumnes. És convenient que feu abans altres activitats com ara observar altres entrevistes ja realitzades, preparar les preguntes, estudiar molt bé l'ordenació d'aquestes, etc.

El debat: Aquesta és una altra tècnica d'aprenentatge molt interessant, però que si no s'organitza bé pot resultar prou desaprofitada. És convenient que els debats es preparen abans i que s'especifiquen concretament quins són els punts a tractar i quines les possibilitats que ofereix el tema.

Us suggerim, relacionats amb la lectura d'aquest llibre, dos temes: els robatoris a les escoles i els salons de jocs electrònics. Us podeu aprofitar, per començar, de les opinions manifestades a les activitats complementàries nùms. 2 i 4.

La motivació sempre és un factor important per a una bona educació. És necessari que aquesta funcione sempre i en tot moment. La revista escolar del centre o de l'escola us pot servir d'estímul. Els vostres alumnes s'esforçaran més si saben que el seu treball, la seua narració, pot ser publicada. És convenient que suggeriu als vostres alumnes la possibilitat d'escriure crítiques de llibres i encetar una secció literària a la revista escolar.

L'última de les activitats complementàries proposades és la realització d'un guió radiofònic. Els vostres alumnes necessitaran la vostra ajuda i col·laboració per realitzar-lo. El procés a seguir serà el següent:

1. Elaboració d'un guió. El guió és la redacció de tot allò que s'ha de dir i escoltar. Els guionistes tindran en compte la música, els efectes especials, els anuncis, etc. Sobretot, l'ordre en què cada cosa s'ha de dir o s'ha de sentir.

Els vostres alumnes hauran d'inventar el nom de l'emissora i el títol del programa, com també elegir la melodia característica de l'emissora i del programa.

Els programes, com ja sabeu, poden ser informatius, esportius, recreatius (concursos, entrevistes, musicals, etc), especialitzats en algun tema (art, literatura, música clàssica, etc.)...

El nostre serà un programa literari en què cabrà l'entrevista a l'autor, la lectura de les valoracions crítiques d'alguns dels alumnes i les històries inventades, entre altres coses més.

2. L'enregistrament. Abans d'enregistrar el programa, és convenient i recomanable realitzar diversos assajos i cal que la pronúncia de tots els participants siga correcta i ben clara. Es poden enregistrar els assajos per estudiar millor els errors. És necessari tenir un aparell adequat i un micròfon.

Convé que hi haja un director per anar donant les entrades als uns i als altres.

3. L'emissió. És la part més fàcil. Es pot fer, si no hi ha emissora de ràdio, amb un bon magnetòfon a la mateixa classe.

PROPOSTES DE TREBALL*

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció per fotocòpia o altres mitjans del llibre a què es refereixen aquestes *propostes de treball*.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR:

IL·LUSTRADORA:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: Núm.:

1. Escribe el nom dels personatges principals de l'obra i explica un poc com són, què fan o què els passa i quina relació tenen entre ells (si són amics, enemics, germans, etc.).

2. Escribe el nom d'alguns dels altres personatges que apareixen també a l'obra.

3. Fes un breu resum de l'obra.

4. Fes una valoració crítica i expressa la teua opinió. (Què és allò que t'ha agradat més de la història i què és el que no t'ha agradat, si trobes alguna cosa il·lògica, si la lectura és agradable o pesada, si tu hauries canviat, suprimir o afegit alguna cosa i, en general, si creus que és vàlida per a recomanar-la als teus amics i amigues o no).

5. L'AUTOR.

Joan Pla és un autor conegut. Busca informació sobre ell: on va nèixer, en què treballa, quins llibres ha publicat, etc. A la biblioteca de la teua escola, o en qualsevol altra, trobaràs llibres d'aquest escriptor. A la contraportada o en els darrers fulls en trobaràs informació.

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'ESTRUCTURA

La màquina infernal és una narració. És a dir, un text que ens conta uns fets, una sèrie de succeïts. Les narracions,

tant si són breus com si són llargues, tenen sempre, almenys, tres parts:

—L'inici o la introducció, on es fa la presentació dels personatges i de la situació.

—El nus, on es presenten els problemes i es desenrotlla el fil argumental de la història.

—El desenllaç, on es conta com s'acaba i es resol la història.

Tenint en compte aquesta explicació, contesta les preguntes següents:

1.1. ¿Quins capítols de *La màquina infernal* formarien part de l'inici o la introducció de l'obra?

1.2. ¿Quin fet ocorregut a l'escola representa el començament del nus o part principal de la història?

1.3. En aquesta història hi ha, per dir-ho d'alguna manera, un desenllaç dins del nus principal de la novel·la. Amb ell se soluciona un dels problemes plantejats: saber qui són els lladres de l'escola. Però la història continua. ¿Sabries explicar per què?

1.4. ¿En quin capítol es produeix aquest primer desenllaç? Conta un poc com recuperen els objectes i els diners robats.

1.5. Quan tot sembla que ja s'ha oblidat i que Òscar no recuperarà mai més el seu invent, hi ha uns fets que inicien una altra vegada la història. Explica quins són:

1.6. Explica quin capítol formaria part del desenllaç final de l'obra i què hi succeeix.

1.7. ¿Podries explicar per quin motiu Mateu furta l'espantamosques? ¿Quina intenció tenia?

2. EL NARRADOR

El narrador és la persona que ens conta la història. Quan el narrador és una persona desconeguda, es diu que la narració és escrita en tercera persona. Però, quan el narrador és un personatge més de la història, i molt sovint el protagonista, es diu que la narració és escrita en primera persona.

Tenint en compte aquesta explicació, contesta a les següents preguntes:

2.1. ¿Qui és el narrador de *La màquina infernal*? ¿És conegut o desconegut?

2.2. ¿És o no és el personatge principal de la història?

2.3. ¿Com està escrita aquesta narració, en primera o en tercera persona?

3. L'AMBIENTACIÓ DE LA NOVEL·LA

3.1. ¿En quins llocs està ambientada la novel·la? ¿Són tots ells desconeguts o coneguts?

3.2. ¿Per què creus que l'autor no ha volgut deixar ben clar quin és el poble o la ciutat on viu Òscar i els seus amics del col·legi? ¿Creus que amb això ha intentat que el lector s'imagini que el poble o la ciutat de la història és el seu? Tu, quan has llegit la novel·la, ¿has pensat que això podia succeir al teu poble o a la teua ciutat?

3.3. ¿En quina època transcorre la història, en època actual, passada o futura?

4. L'ESTIL

4.1. ¿Com definiries l'estil que utilitza el narrador d'aquesta obra: poètic, col·loquial o descriptiu?

4.2. En aquesta novel·la podreu trobar moltes expressions i frases fetes. Explica, unint amb fletxes, el significat de les següents expressions:

—de gom a gom	—de pressa
—estaven que tallaven claus	—no assabentar-se de res
—mirant-nos de gairell	—ple
—corrent com un coet	—enfadats
—estar a la lluna de València	—de reüll

4.3. Busca altres expressions i explica'n el significat.

6) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Busca al diccionari el significat de les següents paraules:

llépol:
barrabassada:
xàrcia:
envair:
esglaiat/da:
amanir:
angúnia:
neguit:

2. En aquesta novella, *La màquina infernal*, heu llegit com una colla de gent major però no massa encara, principalment queferosa i sense faena, han entrat a robar en una escola. Desgraciadament, aquest fet no és rar i sol passar bastant sovint. ¿En el vostre col·legi us han furtat alguna vegada? ¿Què penseu dels robatoris a les escoles? ¿Què us agradaria dir als lladres? ¿Quina cosa voldríeu que pensaren abans de furtar-vos res?

Escriu-ho al teu quadern o en un full.

3. Inventa't una història.

Escriu una narració pareguda a la que has llegit. Un bon dia arribes al teu col·legi i, a poc a poc, tot el món comença a saber que han entrat a robar. Els teus amics i tu decideix investigar el fet i, a la fi, descobreix qui són els lladres.

Escriu la història en el teu quadern o en fulls. Pensa que en tota bona narració cal que hi haja bones descripcions d'ambients i de personatges, com també diàlegs interessants i àgils.

4. Cada època té les seues modes, les seues maneres de divertir-se i els seus ambients. Actualment molta gent jove es diverteix anant a jugar als salons de jocs electrònics i màquines escurabutxaques. La novella que has llegit ho retrata. ¿Què penses d'aquests locals? ¿T'agrada visitarlos? ¿T'hi diverteixes? ¿És de veres que tot el món menja

pipes en aquests llocs? ¿Creus que és una manera descarada de traure els diners als joves?

Escriu-ho al teu quadern o en un full.

5. El missatge secret.

Juguem un poc. Imagina't que Òscar, el protagonista de *La màquina infernal*, ha rebut una carta anònima amb un missatge aparentment indesxifrable. És evident que el missatge té relació amb la història, però ¿com el podreu desxifrar?

R1qu2l 2s tr4b1 t1nc1d1 2n l1 c1s1 v2ll1 d2l c1rr2r d2 l1 R4s2t1.

Si ho aconsegueixes, escriu-lo de nou però de forma entenedora.

Els teus companys de classe i tu podeu jugar a fer-vos missatges secrets relacionats amb el llibre que heu llegit. Canvieu cada vegada la clau secreta. Però heu de fer sempre claus que siguin lògiques, no s'hi val a fer trampa. ¡És molt divertit!

6. Conèixer l'escriptor de la història que hem llegit sempre ens pot ajudar a entendre millor l'obra i les seues intencions. Pensa, per un moment, que l'autor ha de visitar el teu col·legi i que li has de fer una entrevista, sol o en companyia dels teus companys de classe. ¿Què li preguntaries? Prepara, individualment o en equip i amb l'ajuda del teu mestre/a, l'entrevista que li faries.

Si l'entrevista no es pot fer en directe, sempre es pot fer per correu o per telèfon.

7. Aprofita l'entrevista anterior i algunes coses més per fer un programa de ràdio al voltant de *La màquina infernal*.

El teu mestre/a t'explicarà com es fa. Comenta-ho, també, amb tots els teus companys de classe. Segur que entre tots eixiran moltes idees.

